

Verhoging van de belastingvrije sommen van de inkomstenbelasting en van de loonbelasting

MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 3

In de 16 februari jl. aan de Staten-Generaal toegezonden brief over de deblokkering van de overheidsuitgaven (zitting 1973-1974 - 12 779, stuk nr. 4), is gewezen op de verschuivingen in de economische vooruitzichten voor het jaar 1974 sinds medio december jl. Op genoemde datum is voorts in een brief aan de Tweede Kamer door de Minister-President medegedeeld, dat de nadere beleidsvoornemens en een gekwantificeerde analyse van de economische situatie vóór medio maart aan de Kamer zouden worden voorgelegd.

De toegezegde analyse van de economische perspectieven voor 1974 is gegeven in het dezer dagen aan de Staten-Generaal toegezonden verslag over de toepassing van de machtigingswet in het eerste kwartaal van het lopende jaar. Voor zover de resultaten van deze analyse relevant zijn voor de aard en de omvang van de voorgenomen fiscale maatregelen worden zij hieronder nog eens in het kort geschetst.

De prognoses van het Centraal Planbureau voor 1974 houden o.m. een aanzienlijke vertraging in van de groei van de produktie met een in samenhang daarmee duidelijk oplopende werkloosheid. Dit resultaat komt tot stand bij een in historisch licht bezien zeer hoog stijgingspercentage van lonen en prijzen. In deze situatie, waarin vooral het verloop aan de vraagzijde bepalend is voor de produktie-ontwikkeling en de werkgelegenheid, staat het kabinet voor de taak de binnenlandse bestedingen op zodanige wijze te stimuleren, dat de oplopende werkloosheidslijn wordt omgebogen zonder dat verdere impulsen worden gegeven aan de loon-prijsspiraal. Dit laatste is van essentiële betekenis, omdat als de inflatiegolf niet wordt ingedamd, de investeringen - zelfs bij een op stimulering van deze bestedingscategorie gericht beleid - verder onder druk zullen komen te staan, hetgeen direct gevolgen zal hebben voor het structurele werkloosheidsniveau. Van de zijde van het kabinet is het gepresenteerde pakket van beleidsmaatregelen dan ook mede bedoeld als een middel om te voorkomen dat verdere verhogingen boven de thans geraamde nominale stijgingspercentages van lonen en prijzen zullen optreden.

Het voorgenomen pakket beleidsmaatregelen behelst in de eerste plaats een verruiming van het rijksbudget met 600 mln. (overeenkomend met een compensatie voor de extra prijsstijging van 4 pct.) en maatregelen van gelijke strekking voor de lagere overheid, een en ander ten einde te voorkomen dat de overheidsvoorzieningen in de huidige omstandigheden in volume te veel onder druk komen te staan. Voorts behoren tot het pakket een verlaging van de loon- en inkomstenbelasting per 1 juli a.s., waarmee op jaarbasis 750 mln. is gemoeid. Ten slotte bevat het pakket een tweetal maatregelen op het gebied van de investeringsaftrek. Op de buitentoepassingstelling van de investeringsaftrek voor bedrijfsoutillage zal in dier voege worden teruggekomen dat voor die investeringen bij beschikking een aftrek mogelijk wordt gemaakt van 2 x 4 pct. Voorts zal de mogelijkheid van investeringsaftrek voor bedrijfsgebouwen worden verruimd van 2 x 5 tot 2 x 8 pct. Voor de laatste maatregel, die wetswijziging vereist, zal binnenkort een wetsontwerp worden ingediend.

Bij het concretiseren van het voornemen om door middel van een belastingverlaging een bijdrage te leveren aan het tegengaan van de onderbesteding, is gekozen voor een verhoging van de belastingvrije sommen van de loon- en inkomstenbelasting, en wel met 6,3 pct. met ingang van 1 juli 1974.

Het ligt voor de hand dat ook overwogen is gebruik te maken van de in de Wet tot tijdelijke verhoging of verlaging van de belasting op grond van conjuncturele overwegingen (*Stb.* 1970, 605) neergelegde mogelijkheid over te gaan tot invoering van een negatieve wiebeltax. De ondergetekenden hebben om meerdere redenen gemeend van de toepassing van dit instrument in 1974 te moeten afzien. In de eerste plaats zijn zij van mening dat in de huidige, zeer bijzondere omstandigheden een pakket van gerichte maatregelen de voorkeur verdient boven een globale nagenoeg over de gehele linie gespreide conjuncturele impuls, zoals die tot stand zou komen bij toepassing van de nu eenmaal over een breed terrein werkende wiebeltaxwet. In de tweede plaats doet een wiebeltaxverlaging geen recht aan het uitgangspunt van het kabinet de lagere inkomens zo veel mogelijk te ontzien, m.n. in het licht van de huidige economische omstandigheden, welke worden gekenmerkt door een sterke beperking van de binnenlandse welvaartsgroei. De te nemen maatregelen - die in belangrijke mate het op peil houden van de reële bestedingsmogelijkheden beogen -, moeten dan ook liggen in de sfeer van de loon- en inkomstenbelasting, en een zodanige inhoud hebben dat de verlaging in overwegende mate ten goede komt aan de groep van de lagere inkomens.

Door de doelstelling, de bestedingsmogelijkheden van deze groep zo veel mogelijk op peil te houden, mede te verwezenlijken langs de weg van belastingverlaging, wordt voorkomen dat de nominale ontwikkeling een extra stimulans zou krijgen. Het leggen van het accent bij de voet van de inkomensschaal betekent voorts dat het beschikbare bedrag in relatief grote mate tot extra bestedingen zal leiden.

Wat het effect van een negatieve wiebeltax in de sfeer van de vennootschapsbelasting betreft, kan er voorts op worden gewezen dat een verlichting in die sector beter in een meer op verruiming van de werkgelegenheid gerichte vorm kan worden gerealiseerd, t.w. in de vorm van een verruiming van de mogelijkheden tot het toepassen van investeringsaftrek.

De ondergetekenden zijn van mening dat de te verwachten economische ontwikkeling aanleiding moet geven tot een genuanceerde reactie, die zoveel mogelijk wordt afgestemd op de bijzondere omstandigheden. Binnen het voorgestelde pakket van maatregelen beoogt de in het onderhavige ontwerp voorgestelde verhoging van de belastingvrije sommen voor de loon- en inkomstenbelasting de vormgeving van de macro-economische benodigde koopkrachtinjectie mede af te stemmen op de doelstellingen op micro-economisch niveau.

Samenvattend kan worden geconcludeerd dat de techniek van de negatieve wiebeltax niet leidt tot het in de huidige situatie gewenste resultaat. Derhalve is, zoals hiervoren reeds is medegedeeld, gekozen voor een verhoging van de belastingvrije

sommen van de loon- en inkomstenbelasting, en wel met 6,3 pct., ingaande 1 juli 1974. Verhoging van de belastingvrije sommen bewerkstelligt weliswaar ook een verlaging die, in guldens gemeten, voor de hogere inkomens groter is dan voor de lagere, doch de opklimming van dit voordeel is veel gematigder dan het geval zou zijn bij de wiebeltaxtechniek.

De verhoging van de belastingvrije sommen met 6,3 pct. leidt voor de gehuwde werknemers met 2 kinderen tot de volgende belastingverlaging (jaarbasis).

Belastbaar inkomen	valt in de schijf van	huidig tarief	voorgesteld tarief	verlaging in gld.	verlaging in pct. belastbaar inkomen
13 000	25 pct.	1 226	1 099	127	0,98
16 500	25 pct.	2 101	1 974	127	0,77
24 000	31 pct.	4 293	4 135	158	0,66
32 000	39 pct.	7 351	7 151	200	0,63
40 000	49 pct.	11 171	10 921	250	0,62
50 000	58 pct.	16 525	16 229	296	0,59
70 000	63 pct.	28 647	28 325	322	0,46
90 000	66 pct.	41 642	41 305	337	0,37
120 000	69 pct.	62 100	61 747	353	0,29
150 000	71 pct.	82 988	82 625	363	0,24

Wat de budgettaire aspecten betreft zij opgemerkt dat, zoals hiervoren is uiteengezet, de voorgestelde maatregel voor 1974 als van conjuncturele aard is aan te merken. Voor het lopende jaar behoeft dus niet in dekking te worden voorzien. Over de wijze waarop voor 1975 de thans voorgestelde belastingverlaging zal moeten worden gedekt, beraadt de Regering zich nog. In het kader van de voorstellen die in het najaar zullen worden gedaan voor de begroting voor 1975 zullen daaromtrent beslissingen moeten worden genomen.

Op de verhouding tussen de thans voorgestelde verhoging van de belastingvrije sommen en het in de wet verankerde instituut van de inflatiecorrectie, wordt nader ingegaan in de artikelsgewijze toelichting (artikel IV).

Artikelsgewijze toelichting

Artikelen I en II

In deze artikelen is de vorenbesproken verhoging van de belastingvrije sommen met 6,3 pct. opgenomen. Deze verhoging is zowel toegepast op de basisbedragen van de belastingvrije sommen als op de vermeerderingen daarvan uit hoofde van kinderaftrek, arbeidsongeschiktheidsaftrek, extra-aftrek voor tariefgroep 3 ingeval van kinderaftrek, aftrek onvolledig gezin en bejaardenaftrek. Wat meer in het bijzonder betreft de kinderaftrek voor de gevallen waarin geen recht op kinderbijslag ingevolge de Kinderbijslagwet voor loontrekkenden bestaat, zijn de nieuwe kinderaftrekbedragen berekend uit de bedragen voor de gevallen waarin dit recht wel bestaat: de laatstbedoelde bedragen zijn vermeerderd met een bedrag ter grootte van de KWL voor een kind of voor twee kinderen.

Artikel III

Verhoging van de belastingvrije sommen met ingang van 1 juli 1974 dwingt er toe voor de heffing van de inkomstenbelasting over het gehele jaar te werken met belastingvrije sommen die het gemiddelde zijn van de onverhoogde bedragen

(eerste halfjaar 1974) en van de verhoogde bedragen (tweede halfjaar 1974). Deze gemiddelde bedragen, die zullen worden vastgesteld bij beschikking, zullen – behoudens afrondingen – gelijk zijn aan de halve som van de onverhoogde en van de verhoogde bedragen. De tekst van artikel 53, derde en vierde lid van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 zoals die met inachtneming van artikel III moet worden gehanteerd voor het kalenderjaar 1974, is opgenomen in de bijlage van deze memorie.

De verruiming van de bestedingsmogelijkheden die op jaarbasis van de voorgestelde verhoging van de belastingvrije sommen uitgaat, is voor een aantal inkomens becijferd in het overzicht dat is opgenomen aan het slot van het algemene deel van deze memorie. Deze verruiming werkt voor degenen die aan de loonbelasting zijn onderworpen in de vorm van lagere inhoudingen gedurende het tweede halfjaar 1974. Voor degenen die aan de inkomstenbelasting zijn onderworpen werkt de maatregel in die vorm dat de voorlopige en definitieve aanslagen lager zullen zijn. De voor de loonbelasting over het tweede halfjaar 1974 en voor de inkomstenbelasting over geheel 1974 optredende verlichting zal – behoudens afrondingen – in guldens gemeten gelijk zijn aan de helft van de in vorenbedoeld overzicht becijferde verlaging.

Artikel IV

Voor de loonbelastingplichtigen kan de verruiming van de bestedingsmogelijkheden alleen worden bewerkstelligd door geringere inhoudingen gedurende het tweede halfjaar 1974. Op jaarbasis gezien moet de verhoging van de belastingvrije sommen dan ook het dubbele zijn van die welke krachtens artikel III voor de inkomstenbelasting over 1974 zal gaan gelden. Artikel IV regelt hetgeen als uitgangspunt zal worden genomen voor de toepassing van de wettelijke regeling inzake de inflatiecorrectie. Deze voorziening is nodig omdat, ingeval te zijner tijd geen nadere wettelijke voorziening wordt getroffen, dient vast te staan of de correctie moet worden toegepast op de bedragen van de belastingvrije sommen zoals die door artikel I op jaarbasis worden verhoogd, dan wel op die welke in feite voor de inkomstenbelasting over 1974 zullen gaan gelden. In artikel IV is voor de laatste oplossing gekozen.

De Minister van Financiën,

W. F. DUSENBERG.

De Staatssecretaris van Financiën,

M. J. VAN ROOIJEN.